

de enkele *s* en als bijv. nmww. met *sch*. Zie verh. bl. 232; voorts *beslissen* en *kussen*, *bruisen*, *ruischen*, *druischen*, l.l. 234; *zamenvoeging* met *z*, bl. 152; *Got*, *Gotten*, als volksnaam, bl. 157; *mitsgaders*, voorts en *waarts* met *t*, 162 en 164; *overtollig*, niet *vertallig*, bl. 173; *middelweg*, gelijk *middellandsch*, *middelmaat* enz., bl. 185; *galerij* en *aartsvaders*, niet *gaanderij* en *eerstvaders*, bl. 215; *althans* en *nogtans*, bl. 221; *regter-* en *linkerhand*, niet *regte* en *linke*, 229; *daarenboven*, niet *daarteboven*, *uit der mate*¹ enz., 231.

¹ In het mrv. van zelfst. nmww. op *ns*, gelooven wij dat de juiste uitspr. in strijd is met hetgeen door Siegenb. in zijne verh., bl. 196 en 97, beweerd wordt. Moet men niet *kanzen*, *lanzen*, *schanzen*, *glanzen* schrijven? In *dansen* verwijst, dunkt mij, het gelijkkluidende wkw. naar de *s*. In ww. op *rs* blijft de *s* in het mrv., als *kersen*, *kaarsen*, *schorsen*. Uitz.: *laarzen*, *verzen*.

TWEE EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.

OVER DE SPELLING VAN WOORDEN VAN VREEMDEN OORSPRONG.

Wat onder die benaming in aanmerking komt.

330. De ww. die wij hier te beschouwen hebben, laten zich gevoeglijk naar het voorb. van Siegenb. in vier klassen verdeelen, als volgt:

1. Ww. die, hoewel van vreemden oorspr., door veelvuldig gebr. te wel bekend zijn, om als vreemdelingen te worden aangezien.

2. Ww., die wel gebruikt worden, dewijl wij ze niet missen kunnen, maar die nogtans als vreemdelingen kenbaar zijn, en meestal als zoodanig behandeld worden.

3. Geheel vreemde ww., daar men zich buiten noodzakelijkheid van bedient.

4. Eigennamen van uitheemschen oorsprong.

Eerste klasse van vreemde woorden.

331. Met deze kl. heeft men weinig moeite, want ze worden als Nederd. ww., overeenkomstig de uitspr., met onze gewone schriftteekenen gespeld, als *bisschop*, *kerker*, *paleis*, *klooster*, *troon* enz.

Tweede klasse van vreemde woorden.

332. Dezen zijn doorgaans aan een of ander schrift-

teeken kenbaar, dat in oorspronkelijk Nederd. ww. niet voorkomt. Zoo kennen wij, b. v.: *cel, cement, cirkel, oceaan* aan de *c*; *chaos, chronometer, cherub* aan de *ch*; *apotheker* aan de *th*; *genie* aan de vreemde uitspr. der *g*; *procureur* aan den tweeklank *eu*.

Anderen daarentegen, die blijkbaar door hunne vorming tot deze kl. behooren, hebben hunne vreemde schriftteekens met Nederd. verwisseld, als *profeet, sceppter, karakter, kantoor, nimf* enz.

Sommigen zijn twijfelaars, als b. v.: *advokaat, fiscaal* enz., die nog wel eens met *c* gespeld worden. Volstrekte eenparigheid is hier niet te verwachten. Men volge in dezen den voorgang van schrijvers van smaak. Ongeletterden zullen wel altijd in vreemde ww. fouten begaan. Zoo herinner ik mij in Holland gehoord te hebben *renoveren* voor *ruïneren*, *verdestroojeren* in plaats van *destruëren*, *mankeliek* en *judikomdrie* voor *mélancholique* en *hypochondrie*. Maar deze uitdrukkingen behooren eigenlijk tot ww. van de 3. kl. Minder verschoonlijk is het, dat geleerden zich zulke verminkte ww. door ongeletterden laten opdringen, en hun ten gevalle *krant* en *kortegaard*, in plaats van *courant* en *corps de garde* schrijven, en wat dergelijke fraaijgheden meer zijn.

Derde klasse van vreemde woorden.

333. Dezen zijn woorden waarvan men zich ten onrechte bedient, dewijl zij door Nederd. ww. kunnen vervangen worden, b. v.: *pretensie* voor *aanmatiging*; *filozooft* voor *wijsgeer*; *approbatie* voor *goedkeuring*; *applicatie* voor *toepassing*; *practicabel* voor *uitvoerbaar* enz. De spelling van zulke ww. kan vrij onverschillig zijn, daar wij ze althans in een opstel liefst vermijden.

Spelling van eigennamen.

334. De hoofdregel omtrent de spelling van eigennamen uit vreemde talen ontleend, is, dat men er zoo min aan moet veranderen als met den aard onzer taal bestabaar is. Deze regel, nogtans, heeft de volgende bepalingen, die vrij algemeen in acht genomen worden.

Eerste bepaling. Men onthoude zich van zamengestelde schriftteekenen, die in onze taal niet te huis behooren, b. v.: *æ* in *Cesar, Judæa* enz. en *œ* in *Cræsus*;

men schrijve daarvoor *Cesar*, *Judéa*, *Cresus*. Zoo ook *museum*, *atheneum* enz.

Tweede bepaling. Met betrekking tot de verwisseling van *ph*, *c* en de zachte *s* met *f*, *k* en *z*, schijnt het veiligste, om zich daarvan te bedienen in namen, die door afkorting iets van hun vreemd aanzien verloren hebben; maar de oorspronkelijke schriftteekenen te behouden, wanneer men den naam voluit schrijft: dus *Jakob* en *Jozef*, verkort uit *Jacobus* en *Josephus*; zoo ook *Konstantijn*, *Konstantinopel*, *Korinthe*, *Efeze*, *Pamfylie*, *Frygië*, welke allen verkorting of verandering van uitg. ondergaan. De *z* wordt bovendien in bijbelsche namen overal voor de zachte *s* gebezigd, als in *Jozua*, *Mozes*, *Jeruzalem* enz. Maar in Latijnsche namen, als *Cesar*, *Drusus* enz., blijft men bij de *s*, hoezeer men *z* uitspreekt. Wat de verwisseling van *c* met *k* in Grieksche namen betreft, daar zij door het Latijn tot ons gekomen zijn, is het al vrij onverschillig of men *Kodrus*, *Sokrates*, *Kreta*, dan wel *Codrus*, *Socrates*, *Creta* enz. schrijft. Men schijnt tegenwoordig meer naar het eerste over te hellen, in die namen waarin de *k*-klank gehoord wordt. Verder moet de verkiezing voor de Grieksche *k* toch ook niet gaan, anders zullen wij eerlang *Kyrus* en *Kekrops* moeten zeggen, en misschien kans hebben om van de rivier *Kydnus* in *Kilikia*, en van *Kykladische* eilanden te hooren spreken. Bij de Duitschers zijn de *Cimbriërs* en *Celten* reeds in *Kimbren* en *Kelten* veranderd. Zooveel vermag overmaat van geleerdheid.

De derde bepaling veroorlooft ons het weglaten van stomme letters aan het einde, als b. v.: *Jona*, *Jehova*, *Ninive*, in plaats van *Jehovah*, *Jonah*, *Niniveh* enz. Dat de dichters *Homeer*, *Pindaar* enz. voor *Homerus* en *Pindarus* zeggen, wanneer het in de versmaat te pas komt, wie zou dat wraken? Maar in proza moet men zulke namen niet verminken.

Over het mrv. van eigennamen zie boyen (§ 152).

